

BUXORO VILOYATI ROMITAN TUMANIDA 2021-2023-YILLARDAGI AMALGA OSHIRILGAN TASHABBUSLI BUDJETLASHTIRISH JARAYONI

Og'abek Izzatov, Behruz Mansurov, Dilshod Reimboev

Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti,

“Moliya” fakulteti 87-guruh talabalari

Annotatsiya: Ushbu maqolada Buxoro viloyati Romitan tumanida amalga oshirilgan tashabbusli byudjetlashtirish jarayoni, uni amalga oshirish mexanizmi va moliyalashtirish amaliyoti yoritilgan.

Kalit so'zlar: mahalliy byudjet, mablag' ajratish, ovoz berish, tashabbusli byudjetlashtirish, loyihalar, mablag'lari.

So'ngi yillarda mamlakatimizda mahalliy byudjet mablag'lari hisobidan jamoatchilik fikri asosida loyihalar amalga oshirilib kelinmoqda. Shu jumladan, Buxoro viloyati Romitan tumanida ham bu ishlar jadal suratlarda amalga oshirilmoqda.

Yurtimizda mahalliy byudjet mablag'lari hisobidan jamoatchilik fikri asosida loyihalar amalga oshirilib kelinmoqda. Shu qatori, Buxoro viloyati Romitan tumanida ham bu kabi ishlar yuqori darajada amalga oshirilmoqda. Buxoro viloyati Romitan tumanida 2021-2023-yillarda tashabbusli byudjetlashtirish jarayonida amalga oshirilgan ishlarni va ularga sarflangan mablag'larni tahlil qilib chiqdik.

1-jadval

Buxoro viloyati Romitan tumani tashabbusli budjetlashtirish uchun yo'naltirilgan mablag'lar miqdori¹

(ming so'mda)

T/r	Ko'rsatkich nomi	2021-yil	2022-yil	2023-yil
1.	Yil boshiga qoldiq	0	830 000	995 676,78
2.	Hisobot davrida “Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi”ga o'tkazilgan mablag'lar	1 574 000	12 925 676,8	21 637 786,1
3.	“Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi”dan tadbirlarni moliyalashtirish uchun yo'naltirilgan	1 574 000	12 760 000	22 130 000
3.1.	Bajarilgan ishlar uchun xisobvaraqlardan moliyalashtirilgan mablag'	1 573 000	11 581 314,3	19 059 239

¹ <https://openbudget.uz/boards/reports>

3.2.	Hisobvaraqlardagi qoldiq	0	1 122 730	1 210 731,7
4.	“Fuqarolar tashabbusi jamg‘armasi”da qoldiq mablag‘	400	995 676,7	1 625 662,4

Buxoro viloyati Romitan tumanida 2021-2023-yil tashabbusli budget natijalarini tahlil qilib, o‘rganib chiqdik. Bu jarayonda 2021-yil "Fuqarolar tashabbusli jamg'armasi" uchun 1 574 000 ming so‘m mablag' o'tkazilgan.

2023-yilda esa 21 637 786,1 ming so‘mga yetgan ”Fuqarolar tashabbusi jamg‘armasi” dan tadbirlarni moliyalashtirish uchun yo‘naltirilgan mablag‘lar yildan-yilga oshib borib, 2021-yildagiga qaraganda 2023-yil deyarli 10 barobar ko‘p mablag‘lar ajratilgan va tadbirlar moliyalashtirilgan.

Yillar kesimida bu ko‘rsatkichlarni taqqoslasak, tashabbusli budget jarayonida Romitan tumanining aholisi faol ishtirok etayotganligini bilishimiz mumkin.

2-jadval

Buxoro viloyati Romitan tumani tashabbusli budgetlashtirish natijasida amalga oshirilgan tadbirlar²

T/r	Tadbirlar nomi	Moliyalashtirilgan takliflar soni			Sarflangan mablag‘ (ming so‘mda)		
		2021-yil	2022-yil	2023-yil	2021-yil	2022-yil	2023-yil
Jami		6	31	25	1 573 600	12 760 000	22 130 000
1.	Hududiy ichki yo‘llar	2	3	3	676 000	1 630 000	3 680 000
2.	Umumta’lim maktablarini ta’mir va jihozlash	1	17	16	48 000	7 050 000	12 850 000
3.	Maktabgacha ta’lim muassasalarini ta’mir va jihozlash		6	3		2 230 000	2 300 000
4.	Sog‘liqni saqlash muassasalarini ta’mir va jihozlash		4	3		1 610 000	3 300 000
5.	Boshqa ijtimoiy soha muassasalarini ta’mir va jihozlash						

² <https://openbudget.uz/boards/reports>

6.	Ichimlik suvi ta'minotini yaxshilash						
7.	Ko'cha chiroqlarini o'rnatish tadbirlari		1			240 000	
8.	Hududlarni tartibga keltirish (obodonlashtirish va ko'kalamzorlashtirish)	3			849 600		
9.	Boshqa tadbirlar						

Quyidagi jadval orqali tashabbusli budjetlashtirish jarayonidagi amalga oshirilayotgan tadbirlarning qaysi sohada amalga oshirilayotganligini, moliyalashtirilayotgan tadbirlarning 2021-2023-yillar davomidagi o'zgarishlar soni va mablag'larning miqdorini bilib olamiz.

Tashabbusli budjetlashtirish jarayonida 2021-yil jami 6 ta tadbirlar amalga oshirilgan bo'lib, bu miqdorning yarmi "Hududlarni tartibga keltirish" ga to'g'ri keladi. 2022-yilga kelib amalga oshirilgan tadbirlarning umumiy soni 31 ta bo'lgan bo'lib, bu ko'rsatkichdan 2023-yildagi tadbirlarning soni 6 taga kam bo'lgan va ikkala yilda ham "Umumta'lim maktablarini ta'mirlash va jihozlash yuquri o'rinni egallagan. Ajratilgan mablag'larga keladigan bo'lsak, bu ko'rsatkichlar ham mos ravishda oshib borgan.

3-jadval

**Buxoro viloyati Olot tumanida Fuqarolar tashabbusli jamg'armasi
mablag'larining shakllanish manbalari³**

(ming so'mda)

Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi mablag'larini shakllantirish manbalari		2021-yil	2022-yil	2023-yil
Tuman mahalliy budjeti tasdiqlangan umumiy xarajatlarning 5 foiz qismi miqdorida ajratilgan mablag'lar			7 797 466	9 700 456
Mahalliy budjetining yil boshiga shakllangan Erkin qoldiq mablag'lari				
Tuman mahalliy budjeti qo'shimcha manbalarning 30 fozi miqdorida ajratiladigan mablag'lar		1 495 000	2 944 000	1 577 550
Shu jumladan	Erkin qoldiq mablag'lari	7 100	1 646 000	497 700
	Daromadlarning hisobot choraklari yakunlari bo'yicha aniqlanadigan prognozdan oshirib bajarilgan qismi	1 424 000	1 297 500	1 074 850
	Iqtisod qilingan mablag'lar			
Qo'shimcha ajratilgan	Viloyat mahalliy byudjetining qo'chimcha manbalarining 30 foizi			6 115 471
	Qoshimcha g'oliblarni aniqlash va moliyalashtirish maqsadida			4 250 000
	PQ-409ga asosan			
	PQ-117ga asosan			
Jami ajratiladigan mablag'lar		2 990 000	10 740 946	16 239 828

Yuqoridagi jadvalda "Fuqarolar tashabbusli budjet jamg'armasi" mablag'larining shakllanish manbalari 2021-2023-yilarning choraklik miqdorlari ma'lumotlar keltirilgan. 2021-yilda ajratilgan mablag'lar jami barcha choraklarni qo'shganda 1 424 000 ming so'mni tashkil etgan. Bu korsatkich 2022-2023-yillarga kelib keskin oshib borgan va mos ravishda 11 664 046 ming so'm 2022-yilda, 16 239 828,1 so'm 2023-yilda. Asosan, ko'p miqdorni "Tuman mahalliy budjeti qo'shimcha manbalarning 30 fozi miqdorida ajratiladigan mablag'lar" tashkil etadi.

³ <https://openbudget.uz/boards/reports>

4-jadval

**Buxoro viloyati Romitan tumani tashabbusli budjetlashtirish natijasida
amalga oshirilgan loyihalar tarkibi⁴**

T/r	Tadbirning qisqacha mazmuni (sohasi)	Jami to'plagan ovozlar soni	Moliyalashtirish uchun ajratilgan mablag' miqdori
2021-yilda			
	Qabriston atrofini o'rash	729	150 000
1	Yo'lini kapital ta'mirlash	324	160 000
2	Istirohat bog'ini ta'mirlash	1078	399 600
3	Hojatxonani kapital ta'mirlash	336	48 000
4	Yo'ini kapital ta'mirlash	6671	516 000
5	Istirohat bog'i darvasasini kapital ta'mirlash	294	300 000
2022-yilda			
1	15-maktab atrofini temir panjara bilan o'rash	2100	297 247
2	14-maktab atrofini temir panjara bilan o'rash va derazalariga jalyuzi o'rnatish	2037	345 265
3	35-maktabning eshik deraza romlarini almashtirish va bino pol qismlarini ta'mirlash	1913	498 500
4	33-maktab binosini joriy ta'mirlash	1867	497 400
5	23-son IDUM atrofini temir panjara bilan o'rash	1830	397 507
6	34-sonli maktab binosini rekonstruksiya qilish	1719	496 475
7	13-son maktabda fizika kimyo laboratoriya xonalarini jihozlaah	1576	71 960
8	24-maktab atrofini panjara bilan o'rash	1261	298 000

⁴ <https://openbudget.uz/boards/reports>

9	Tumandagi barcha MTMlarga kuller olish	1211	211 153,65
1	19-maktabni qayta remont qilish	920	296 500
1	Gazli shahar kasalxonasi binosini joriy ta'mirlash	871	309 948
1	4-umumta'lim maktabni kameralashtirish va derazalariga parda qilish	859	196 541
1	10-MTMni joriy ta'mirlash	811	193 400
1	1-umumta'lim maktabi qo'shimcha binosini eshik derazalarini almashtirish va issiqlik tizimi I ta'mirlash	802	616 298
1	O'ba MFY qishloqlariga tungi chiroqlarni o'rnatish	799	239 900
1	Mug'oncha MFY Gulxona qiahlog'i ichki yo'lini asfaltlahtirish	783	494 607,76
1	Xosa MFY Quyi Xosa qiahlog'i ichki yo'lini asfaltlahtirish	761	247 016,47
1	Romitan tumani 14- maktab umumta'lim maktabida sun'iy qoamali maydon qurish	2608	396 390
1	Romitan tuman G'azberon MFY G'azberon qiahlog'i yo'lini asfaltlahtirish	2502	681 000
2	Romitan tuman MTBga qarashli 23-DMTTni joriy ta'mirlash	2428	303 864
2	Tuman 11-maktabini jihozlaah	2376	390 122
2	Tuman 4-umumta'lim maktab stadioni uchun sun'iy qoplamali futbol maydoni qurish va ta'mirlash ishlari	2339	484 540
2	Tuman tibboyot birlashmasining moddiy texnik bazasini mustahkamlash ishlari	2329	340 873
2	Tumandagi 15-maktab binosini joriy ta'mirlash	2211	496 490

2	Tumandagi 28-umumta'lim maktabini moddiy texnik bazasini mustahkamlash	2192	386 627
2	Romitan tuman 19-DMTT hududi atrofini devour bilan o'rash	2168	449 790
2	Romitan tuman Gazli shahar kasalxonasi uchun tibbiy apparatlar sotib olish	2148	424 799
2	Tuman Toshrobot MFYda joylashgan Toshmachit OSHP binosini ta'mirlash ishlari uchun	2132	397 950
2	Tuman 24-DMTT binosi guruh xonalari va oshxonasini joriy ta'mirlash ishlarini olib borish	2074	495 291,7
3	Tumandagi Kumrobot MFYdagi 18-MTT binosini joriy ta'mirlash	2059	78 379,7
2023-yilda			
1	Tuman markaziy kasalxonasida oshxona va kirxona binosini yangidan kurish.	4824	1 043 631,2
2	Romitan tuman Qalaychorbog MFY Alisheyx qishlog'idagi Xo'jala Romitaniyga ichkiyo'llarni asfaltlashtirish.	4799	1 146 626,9
3	Romitan tuman 14-maktabda oshxona qurish.	4748	1 085 704,9
4	Romitan tuman 22 -maktabning moddiy -texnik bazasini yangilash va rivojlantirish.	4511	644 861
5	Romitan tuman 4-umumta'lim maktabi moddiy texnika bazasini mustahkamlash.	4474	693 230,9
6	Romitan tuman Gazli mfyda joylashgan Gazli shahar kasalxonasi binosi va atrofini joriy ta'mirlash	4446	778 757,5
7	24- maktabni joriy tamirlash	4355	483 094,9

8	Qoqishtuvon MFYda joylashgan 19- maktabni jixozlash	4311	644 022,6
9	Romitan tuman G'azberon MFYdagi 34-son maktab stadionini kapital ta'mirlash (Sun'iy qoplamali futbol maydonchasiga aylantirish va boshqa kapital ta'mirlash ishlari)	4266	859 588,3
1	Romitan tuman 15-maktabning moddiy-texnika bazasini rivojlantirish	4210	694 809,4
1	23-DMTT binosini joriy tamirlash	4204	713 549,9
1	Mug'oncha MFYda joylashgan 11-umumta'lim maktab stadionini kapital ta'mirlash.	4185	719 684,2
1	16-DMTT binosini joriy tamirlash (oshxona, omborxon va boshkalar)	4053	724 492,4
1	Buxoro viloyat Romitan tuman 33-umumiy o'rta maktabning eski issiqlik tizimi zamonaviy issiqlik tizimiga almashtirish. Zallarning pol qismini to'liq qaytadan yotqizish.	3717	724 492,4
1	Romitan tuman 32 maktabda (gazon) mini futbol maydonchasi qurish	2835	664 142,3
1	Romitan tuman Baxtiyorchi MFY 28-umumta'lim maktabi stadioniga suni'iy qoplamali maydon qurish va qolgan qismini ta'mirlash ishlari	2795	652 151,2
1	24-DMTT binosini joriy tamirlash (oshxona, omborxon va boshkalar)	2562	589 147,9
1	Romitan tuman 12-umumta'lim maktabini moddiy texnika bazasini rivojlantirish maqsadida.	2182	643 661,5

1	Romitan tuman Hazortut MFYda joylashgan 23-maktab binosini jixozlash zarur	2078	593 875,5
2	Bog‘cha mfy 7-IDUM ga yangi oshxona qurish	4897	307 670,8
2	Qalaychorbog‘ MFY Akana qishlog‘ining 2 km ichki yo‘llarini asfaltlashtirish hamda 40 dona tungi chiroqlar o‘rnatish.	4762	1 268 457,7
2	Romitan tuman 2-umumta‘lim maktabining moddiy texnik bazasini rivojlantirish, yangi zamonaviy jihozlar sotib olish.	4730	950 418,9
2	Romitan tuman Qalaychorbog‘ MFY Istiqlol qishlog‘ining 2 km masofadagi ichki yo‘llarni asfaltlashtirish	4462	1 181 875,4
2	Romitan tuman Qalaychorbog‘ MFYda joylashgan 13-son umumiy o‘rta ta‘lim maktabi moddiy texnik bazasini mustahkamlash.	4441	690 352,6
2	Gazli shaxar kasalxonasiga zamonaviy tibbiy asbob uskunalari va jixozlar olish	4306	637 152,4

Bu orqali tumanda 2021-2023-yillar davomida amalga oshirilayotgan ishlarning o‘zi bilan birma-bir tanishib chiqishimiz mumkin. Jadval ma‘lumotlar shuni ko‘rsatadiki, oxirgi 2 yil ya‘ni, 2022-2023-yillarda ko‘p tadbirlar moliyalashtirilgan. 2021-yilda tashabbusli budjetlashtirish jarayonida ovoz beruvchilar ya‘ni ishtirokchilar ko‘p bo‘lmagan. 2022-2023-yillarga kelib, ovozlar soni ham tadbirlar soni ham keskin oshgan. Bu yillarda asosan tumanda maktabgacha va umumta‘lim maktablariga e‘tibor katta bo‘lgan va ko‘p moliyashtirilgan.

Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak Buxoro viloyati tumanida tashabbusli budjetlashtirish jarayoni keng qamrovli tarzda ya‘ni barcha sohalarni qamrab olgan holda amalga oshirilgan. Tumandagi amalga oshirilgan ishlar aholining faolligini yaqqol ko‘rsatib beradi. Bu jarayonda moliyashtirilgan tadbirlar aholining tashabbuslari orqali tuman keskin o‘zgarishlar sodir bo‘lgan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ваҳобов АВ, Маликов ТС. Молия. Дарслик/Тошкент Молия институти. Тошкент:“Шарқ. 2010;804.
2. Malikov, T., and Haydarov NH. Byudjet. "O‘quv qo ‘llanma." Toshkent:“Iqtisod-moliya 84 (2008).
3. TS Malikov, O Olimjonov. Moliya. - O 'quv qo 'llanma. Toshkent: Iqtisod-moliya, 2018
4. Malikov T, Haydarov N. Budjet daromadlari va xarajatlari. O‘quv qo ‘llanma, Toshkent:“IQTISOD-MOLIYA. 2007.
5. Маликов ТС. Ҳайдаров НҲ “Молия: умумдавлат молияси”. Ўқув қўлланма. 2009.
6. Malikov TS. Byudjet-soliq siyosati. T.:“Iqtisod-moliya. 2019.
7. Malikov, T. S., & Olimjonov, O. O. (2019). Moliya: Darslik.
8. Malikov T, Haydarov N. Budjet: tizimi, tuzilmasi, jarayoni. O‘quv qo‘llanma, Toshkent “IQTISOD-MOLIYA. 2008.
9. Ўроқов У. Бюджет маблағларидан самарали фойдаланишни таъминлаш йўллари. Т. 2017
10. У Ўроқов. Маҳаллий бюджетлар мустақиллигини оширишнинг устувор йўналишлари- Science and Education, 2022
11. У Ўроқов, Д Ускенбаева. Ўзбекистонда ташаббусли бюджетни жорий этишнинг ташкилий-ҳуқуқий асослари - Science and Education, 2022
12. Ўроқов У, Иргашев И, Файбуллаев О. Фуқаролар иштирокидаги маҳаллий бюджет. 2022
13. UY O'roqov, JA Yomg'Irov. Mahalliy byudjetlar barqarorligini ta'minlash masalalari - Central Asian Research Journal for Interdisciplinary ..., 2022
14. Ўроқов УЮ. Маҳаллий бюджетлар шаффофлиги ва очиклигини таъминлашнинг устувор йўналишлари. Бизнес-Эксперт журнали. 2020;4.
15. Ўроқов У. Файбуллаев О. Ўзбекистон Республикасида бюджет тизими ва жараёни: ўқув қўлланма. Тошкент: Vaktria press. 2016.
16. Уроков У. Маҳаллий бюджетлар мустақиллигини оширишга оид назарий қарашлар. Республика илмий-амалий конференция. ТМИ 2020.
17. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар молиявий барқарорлигини белгиловчи кўрсаткичлар. 2020
18. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар даромадларини шакллантиришнинг самарали йўллари. 2017
19. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар даромад базасини кенгайтириш масалалари. Республика ўқув юртлараро конференция тўплами. ТМИ-2009 йил (Vol. 18).
20. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар молиявий мустақилигини оширишнинг замонавий муаммолари. Халқаро илмий-амалий анжуман материаллари тўплами. ТМИ 2022 йил.

21. У Ўроқов. Маҳаллий бюджетлар молиявий мустақиллигини оширишнинг ҳуқуқий асослари.- Science and Education, 2023
22. G‘aybullayev O, O‘roqov U. O‘zbekiston Respublikasida budjet tizimi va jarayoni. O‘quv qo‘llanma. T.: Baktriapress. 2016;168.
23. Xaydarov N. Soliqlar va soliqqa tortish masalalari. O'quv qo'llanma. Toshkent: Akademiya. 2007.
24. Хайдаров НХ. Маҳаллий бюджетлар: муаммо ва инновацион ечимлар. Ўзбекистон статистика ахборотномаси” илмий электрон журнали. 2020.
25. Хайдаров Н. Доходы местных бюджетов и пути их укрепления. “Молия” илмий журнали. 2022.
26. Хайдаров Н. Маҳаллий бюджетларнинг даромад манбалари. халқаро илмий-амалий конференция 2022.
27. Хайдаров Н. Маҳаллий бюджетлар даромадини барқарорлаштириш йўллари. халқаро илмий-амалий конференция мақолалар тўплами (Vol. 2022).
28. Masharipov I.B. MODERNIZATION OF THE ELECTORAL SYSTEM IS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF CIVIL SOCIETY. The Way of Science International scientific journal. 2020. 6 (76)